

Migranș

www.milvus.ro

Tîrgu-Mureș

Volumul X, nr. 1 • Aprilie 2008

Cufundar mare în penaj de iarnă • Foto: Hans Bister ©

Statutul și aparițiile cufundarului mare în România

Arealul de răspândire a cufundarului mare (*Gavia immer*) se limitează în mare parte la continentul Americii de Nord, cuibărind în Canada, Alaska, Statele Unite și coastele Groenlandei. În Europa cuibărește doar în număr mic în Islanda. ■ pag. 2

Statutul și aparițiile cufundarului mare în România

Daróczy J. Szilárd

Arealul de răspândire a cufundarului mare (*Gavia immer*) se limitează în mare parte la continentul Americii de Nord, cuibărind în Canada, Alaska, Statele Unite și coastele Groenlandei. În Europa cuibărește doar în număr mic în Islanda.

Habitatele preferate sunt în regiunile boreale nordice, dar se întind până în zonele temperate. Preferă lacurile mari și adânci din tundra împădurită, zonele de coastă cu vegetație abundentă, precum și golfulurile marine.

Cartierele de iernare a populației neoarcticului se găsesc pe coastele Americii de Nord (Oceanul Atlantic și Pacific). Păsările din populația europeană ierneză pe apele din jurul Insulelor Britanice, coastele Norvegiei, pe Marea Nordului și Marea Baltică.

Pe apele continentale interioare are o apariție rară, putând fi văzut pe râuri și lacurile mari neînghețate.

În România cufundarul mare este considerat o specie accidentală, care are doar câteva date al căror număr exact este foarte greu de stabilit datorită neclarităților și datelor incomplete din literatura veche.

Primul exemplar doveditor provine de la farmacistul Karl Wagner, care în anul 1859 a colectat o pasăre în penaj de toamnă la Hațeg (HD), pe râul Strei. Conform afirmației lui Bodnár, exemplarul lui Wagner este mai de grabă unul colectat în perioada de primăvară, fiindcă avea deja urme ale penajului nupțial. Nu există însă date mai exacte cu privire la luna și ziua în care acesastă pasăre a fost împușcată.

Despre datele biometrice al exemplarului în cauză, Ornis Siebenbürgenben citează următoarele informații: lungimea corpului

Cufundar mare - Foto: Tom Grey ©

89,2 cm; aripă 37 cm; coadă 7 cm; picior 8 cm și cioc 8,1 cm.

Avem totodată cunoștință și despre un alt specimen, colectat de către Herman O. la Cluj Napoca, pe râul Someș în 11 noiembrie 1864.

Apariția unui nou exemplar este raportată de către contele Wass Jenő, care a observat o pasăre la Zau de Câmpie (MS) în anul 1867. Ulterior Herman Ottó, în urma credibilității rezultate din descrierea foarte detaliată și corectă a acestui exemplar, include și această observație a speciei pe lista păsărilor din Transilvania.

Ornis Siebenbürgen face referire la încă trei observații privind apariția la noi a cufundarului mare, dar din motivul că autorii lucrării nu au putut ajunge în posesia datelor cerute referitoare la aceste observații, acestea sunt considerate insuficient documentate și în consecință date incerte.

Unul dintre aceste referiri afirmă, că în iarna 1923-1924 se pare, că a fost identificat un ex. la Cluj Napoca pe Someșul Mic, iar cealaltă ne vorbește de o altă pasăre observată în iarna 1928-1929 la Dej (CJ). Cea de a treie referire apare de asemenea fără numele observatorului, însă cu o dată mult mai exactă: un ex. observat la Sighișoara (MS) la 12 decembrie 1965.

Din anul 1929 provine și o altă înregistrare despre specie, exemplarul colectat de către Spiess A. în luna octombrie la Turnișor (în prezent

cartier al orașului Sibiu).

În mod surprinzător, tot în acest loc (Neppendorf = Turnișor) în iarna 1931-1932 Liebhartd a capturat un alt exemplar de "*Colymbus glacialis*" (denumire veche al cufundarului mare), care a ajuns în colecția Societății de Științele Naturii (Siebenbürgische Verein für Naturwissenschaften) din Sibiu.

Informații referitoare la apariția unui cufundar mare putem găsi în primul număr al volumului XV a Faunei Republicii Socialiste Române, apărută în 1978, unde Cătuneanu I. face referire la o pasăre colectată de către el în anul 1962 la Fălticeni (SV).

Studiind în continuare literatura autohtonă din trecut, putem afla, că în anul 1878 Societatea de Științele Naturii a primit în cadou de la C. P. Jickeli jun. un ex. de "*Colymbus glacialis* L.". Acest exemplar tânăr figurează ulterior într-un catalog din anul 1914 sub numele de "*Gavia torquata* Brünn M.", fiind deus în colecția unui avocat sibian, Dr. Paul Theil. Din păcate nici în cazul acestei păsări nu dispunem de date exacte referitoare la locul și data capturării.

Conform relatărilor lui Leonhardt, la 18 octombrie 1908 s-a capturat un exemplar viu într-un parc (fără denumirea localității !), dar din păcate exemplarul nu a fost preparat.

Șirul observațiilor difuze și obscure însă nu se oprește doar aici.

Unele date, note ornitologice vechi și referiri incomplete îngreunează mult sistematizarea și clarificarea observațiilor.

Astfel este și pasărea cu lungimea corporală de 82 cm citată de către Kamner, colectată în 1928 la Sibiu, care de asemenea nu a fost împăiată. Nici în acest caz nu ne putem pronunța cu siguranță dacă observația se referă la un exemplar anume sau este vorba doar de citarea unui specimen deja existent, a cărui date au fost publicate într-o lucrare anterioară. Avem însă și note conform cărora Ornīs Siebenbürgen scrie despre câte un exemplar observat: de către Bielz pe râul Olt, respectiv Römert, care notează specia din Țara Bârsei. Însă în această lucrare observațiile nu sunt însoțite de date mai exacte referitoare la an, lună, zi, și nici la o delimitare mai restrânsă a zonei.

În lucrarea "Aves Hungariae" a lui Frivaldszky, autorul face referire doar la următoarele date ale speciei: pasărea lui Herman O., colectat la 11 noiembrie 1864 pe râul Someș din Cluj Napoca și cel al lui Csató, colectat la 10 noiembrie 1888 la Sincrai *. Cu toate acestea, Schenk consideră aceste date a fi dubioase și care nu se referă la cufundarul mare. Într-un final despre pasărea lui Csató s-a adeverit, că este un cufundar polar (*Gavia arctica*), a cărui exemplar preparat a ajuns în colecția Institutului Maghiar de Ornitologie (Magyar Madártani Intézet).

Schüz și Dunajewski ne atrage atenția și ne arată, că mărimea corporală a cufundarului polar poate varia între limite largi, putând fi întâlnite exemplare de dimensiuni mari, cu construcție corporală robustă.

Analizând observațiile de mai sus, putem afirma că dintre acestea, cele ale lui Wagner și Herman par a fi cel mai bine documentate.

O altă observație certă și bine documentată, referitoare la cufundarul mare provine de la Kiss J. B. care scrie despre un exemplar capturat în Delta Dunării la Sfântu Gheorge (TL). Această femelă tânără a fost capturată de către paznicul de

vânătoare Renea G. la data de 25 ianuarie 1976 și care a ajuns la Direcția Silvică Tulcea pentru a fi supus unor investigații amănunțite. Aici s-a efectuat o descriere detaliată al întregului penaj, culoarea irisului, a picioarelor și ciocului, și au fost înregistrate datele biometrice: lungimea corpului: 848 mm; aripa: 377 mm; coadă: 71 mm; cioc: 86 mm; tars: 94 mm; greutate: 5180 gr, respectiv numărul rectricelor: 9. În stomac au fost găsite rămășițele parțial digerate a unui număr de patru pești (1 șalău și 3 somn). După naturalizare, pasărea a ajuns în colecția Muzeului de Științe ale Naturii "Grigore Antipa" din București.

Autorul menționează pe aceasta ca fiind cea de a treia observație a speciei la noi în țară. Deși articolul menționează celelalte două observații sibiene (din 1877) insuficient documentate – care au fost citate și de către Linția – el ia în considerare ca date certe și bine fondate doar pe cel din anul 1859 (Wagner), respectiv pe cel din 1864 (Herman).

De la această apariție a trecut mult timp până când specia a fost din nou observată în țara noastră.

Cu ocazia observațiilor de teren pe acumulările de pe cursul inferior al Oltului, la data de 16 ianuarie 2005 Fântână C., Szabó J. jun. și Asztalos B. au identificat un ex. adult de cufundar mare în penaj de iarnă lângă Drăgănești (OT). Despre această pasăre s-a efectuat o descriere amănunțită pe care o puteți citi într-un număr anterior al revistei Migrants.

Cea mai recentă observație al speciei provine din data de 10 ianuarie 2007, când Daróczy J. Sz. a semnalat în aval de Cuci (MS - 46°29'03.33" N / 24°09'31.87" E) pe râul Mureș un ex. adult în penaj de iarnă. Și despre această pasăre s-a făcut o descriere detaliată. În următoarele dorim să cităm o parte a acestei descrieri care provine din notițele observatorului. "Prima dată am identificat pasărea de la 20-25 m, când mi-a sărit în ochi construcția corporală masivă și robustă asemănător cu cel al unui cormoran mare, precum și colori-

tul alb-negricios cu contrast bine vizibil. După scurt timp pasărea s-a scufundat, stând sub apă aproximativ jumătate de minut după care și-a făcut din nou apariția nu departe de locul scufundării. La prima vedere se putea observa clar un semicolar lat, de culoare neagră, care se întindea pe laturile gâtului. De asemenea îi era caracteristic gâtul lat, ciocul puternic, în formă de baionetă, ținut drept, orientat înainte. Încă din acest moment am exclus posibilitatea unei confuzii cu un exemplar de talie mare al cufundarului polar. După ce am putut observa pasărea și de a doua oară am remarcat unele detalii privind culoarea ciocului, care era de un gri-argintiu cu vârf puțin mai închis, faptul, că fruntea este înaltă și că are creștetul drept. Partea anterioară a gâtului avea culoare albă în contrast mare cu partea posterioară și cu creștetul. Ochiul era mare, de culoare închisă dând impresia că pasărea are o privire fixă. Purta un inel orbital deschis, dar evident, care era mai pronunțat în partea de sus, deasupra ochiului. La baza gâtului, sub semicolarul negru s-a putut observa o porțiune cu striții subțiri. De la distanță spatele părea negru, iar de aproape gri închis-negricios, piept pronunțat, musculos, de culoare albă.

Privit de la distanță mai mică (10-12 m) pe un număr de 4-5 pene al părții posterioare a spatelui ieșea în evidență marginea deschisă a acestora. În urma acestor pene cu margini și vârfuri mai deschise am determinat pe moment pasărea a fi un exemplar tânăr. După ce am răsoffit determinantul acasă și am consultat câteva imagini de pe internet, mi-am dat seama că păsările tinere arată altfel și aceste vârfuri deschise erau urmele hainei nuptiale; în consecință era un ex. adult.

Deși în momentul observației am avut la mine determinant, m-am uitat în el abia după ce am ajuns acasă, descrierea fiind făcută în exclusivitate conform celor constatate pe teren,

continuare în pag. 12

Monitorizarea berzei albe în Moldova în anul 2007

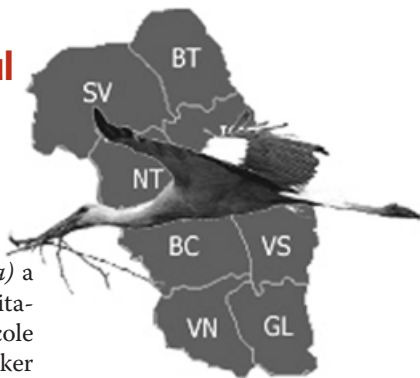
Baltag Emanuel Ștefan
Bolboacă Lucian

Barza albă (*Ciconia ciconia*) a fost identificată ca specie prioritară în 4 din cele 7 habitate agricole și de pășune din Europa (Tucker and Dixon 1997, Kósa 2002) și recent a fost propusă, ca specie indicator de habitat pentru habitatele agricole.

Cel mai important procent din populația de barză albă se afla în Centrul și estul Europei (Schulz 1998). În România, barza albă este una din speciile răspândite pe întreg teritoriul țării (Kósa 2002) și din acest motiv o estimare corectă a populației este greu de realizat.

În Moldova recensământul acestei specii a avut o mai mare amploare în 2004-2005, însă și de această dată au rămas multe zone neinvestigate. Date privind barza albă au fost colectate de membrii Asociației „Grupul Milvus” în 2006, dar și de membri ai SOR.

În 2007, sub conducerea Grupului Bios, a Asociației pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus” și a Societății Ornitologice Române s-a demarat programul „Monitorizarea Berzei albe în Moldova”. Principalul motiv pentru care am realizat acest program este o mai bună cunoaștere a distribuției și a mărimii populației de barză albă din Moldova în vederea completării bazei naționale de date și a elaborării unui plan de management al speciei. Al doilea motiv pentru care am realizat acest program a fost informarea comunității locale cu privire la problemele acestei specii (prin pliantele distribuite) și implicarea efectivă a acesteia în cunoașterea

și protecția populației de barză albă.

În cadrul acestui program au fost identificate 142 localități din cele 8 județe ale Moldovei în care se găsesc cuiburi de barză albă. În cele 142 de localități au fost identificate 254 de cuiburi (și un cuib ce a fost distrus în localitatea Rădeni - județul Iași). Cele mai multe perechi de barză albă (9 perechi) au fost găsite în localitatea Vicovu de Jos, județul Suceava.

Dacă analizăm datele din punct de vedere altitudinal din cele 254 de cuiburi, cea mai mare parte (35,83%) sunt situate la o altitudine cuprinsă între 300-400 m. Altitudinea maximă la care a fost înregistrat un cuib de barză albă, în acest program (2007), este 947 m (loc. Văratec, jud. Neamț) iar cea minimă este de doar 8 m (loc. Stoicani, jud. Galați). De aici rezultă faptul că berzele din Moldova preferă intervalul altitudinal între 0-400 m, după care preferința descrește, ajungând ca la 800-900 m și 900-1000 m să fie identificat doar câte un singur cuib.

Din cele 254 de cuiburi, 92,92% au fost instalate pe stâlpi de electricitate, 1,97% pe horn, 0,39% pe acoperiș, 0,39% pe grajd/șură, 1,97% pe copac și 2,36% pe suport de cuib montat pe stâlp electric. Astfel, se poate observa tendința tot mai mare a berzei albe de a-și monta cuibul pe stâlpi electrici.

Este îmbucurător faptul că, începând cu anul 1996, cu sprijinul Electrica S.A., a fost demarată și în România acțiunea de montare a suporturilor metalice pentru cuiburile de barză albă, construite pe stâlpi electrici.

Din cele 255 de cuiburi inventariate, 181 sunt ocupate de perechi cuibăritoare, 14 de către berze solitare, 10 sunt neocupate, 49 au fost înregistrate cu date incomplete și unul a fost distrus.

În ceea ce privește numărul perechilor cuibăritoare, au fost identificate 149 perechi cu pui, 14 perechi fără pui și 18 perechi la care numărul puilor nu a fost înregistrat.

În anul 2007, s-au înregistrat 149 perechi cu pui din 181 perechi cuibăritoare, iar numărul total al puilor a fost de 408, fiind înregistrată și o pereche cu 6 pui.

Valorile parametrilor de reproducere JZa și JZm (vezi mai jos) au fost de 2,28, respectiv 2,74, ceea ce înseamnă că populația este stabilă (valorile minime considerate ca și necesare sunt 2,0 respectiv 2,5), iar procentul perechilor fără pui (HPo) este de 7,69%.

Ca și concluzii putem spune, ca programul „Monitorizarea Berzei albe (*Ciconia ciconia*) în Moldova” din anul 2007 a dus la acumularea de noi informații privind cuibăritul speciei, astfel s-au identificat 115 localități noi, ceea ce reprezintă 39,52% din totalul localităților înregistrate pe Moldova și respectiv 5,45% din totalul localităților înregistrate pe România. În aceste 115 localități au fost identificate 213 cuiburi de barză albă, ceea ce reprezintă 41,44% din numărul cuiburilor înregistrate pe Moldova și respectiv 4,60% din totalul cuiburilor înregistrate pe România. Acest program demonstrează faptul că avem puține informații în ceea ce privește po-

pulația speciei din România, ceea ce recomandă desfășurarea programului și în următorii ani. Atât numărul de localități cât și numărul de cuiburi va crește considerabil în următorii ani în cazul în care se vor investiga noi zone.

Pe lângă caracterul științific, programul a avut și unul informativ-educativ asupra populației. Astfel voluntarii, sau potențialii voluntari au primit materiale informative cu privire la barza albă, reușind să implicăm în acest mod și comunitatea locală în cunoașterea populației de barză albă din Moldova. Cunoașterea mărimii, distribuției și dinamicii populației de barză și mai ales publicarea acestor date conduc la dezvoltarea unor strategii de conservare eficiente la nivel național și internațional. În completare, calcularea diferiților parametri populaționali pentru barza albă din diferite regiuni ale arealului său de răspândire ne poate ajuta să identificăm teritoriile în care specia înregistrează regres și să luăm măsuri în acest sens (Samusenko 2000, observații personale).

Dorim să mulțumim voluntarilor care au ajutat la implementarea programului: Bolboacă Lucian, Ștefan Andrei, Grădinarul Veronica și Zenovei Gentilia, voluntarilor care au trimis date pentru acest program: Apopei Andreea Elena, Averescu Despina, Bitică Geanina Diana, Bolboacă Lucian Eugen, Bucșă Cristina, Buraciuc Florin, Burca Ionel, Chifan Vasile, Clipa Petrică, Clipa Valentin, Cozma Manuela, Esanu Tatiana, Gal Pal Ștefan, Grădinarul Veronica, Haidău Amfimion, Huțanu Cătălin, Joltea Costică, Manolache Ovidiu, Marin Roxana, Palamiuc Lavinia, Pintilescu Ilie, Pocora Irina Elena, Prelipcean Dragoș, Puică Alexandru, Puiu Gelu, Ruscan

Județ	Nr. localități	H	HPa	HPm	HPo	HPx	HE	uH	HX	JZG	JZa	JZm	Stâlp electric %	Stâlp electric cu suport %	Coș %	Acoperiș %	Șură/ Grajd %	Copac %	Altele %
Bacău	3	4	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	100	0	0	0	0	0	0
Botoșani	17	23	12	10	1	1	0	1	10	27	2,25	2,70	100	0	0	0	0	0	0
Galați	7	7	4	4	0	2	0	0	3	3	0,75	0,75	42,85	0	0	0	0	57,15	0
Iași	20	25	15	7	3	5	0	3	6	20	1,33	2,85	96	4	0	0	0	0	0
Neamț	36	59	33	29	2	2	2	1	23	70	2,12	2,41	89,83	6,77	1,70	0	0	1,70	0
Suceava	52	130	111	96	7	8	11	5	3	275	2,47	2,86	94,62	0,77	3,07	0,77	0,77	0	0
Vaslui	5	5	4	3	1	0	1	0	0	8	2	2,66	100	0	0	0	0	0	0
Vrancea	1	1	1	1	0	0	0	0	0	3	3	3	100	0	0	0	0	0	0
Total	142	255	181	151	14	18	14	10	49	408	2,28	2,74	92,95	2,35	1,96	0,39	0,39	1,96	0

Prescurtări internaționale:

H – număr cuiburi; HPa – număr perechi; HPm – număr perechi cu pui; HPo – număr perechi fără pui; HPx – număr perechi la care nu se cunoaște numărul de pui; HE – număr berze solitare; uH – număr cuiburi neocupate; HX – număr cuiburi la care nu sunt date privind ocuparea/neocuparea lor; JZG – număr de pui; JZa = JZG/HPa; JZm = JZG/HPm.

La 1 decembrie 2002 pe elestele de la Socodor (AR) Daróczy J. Sz. și Gyékény G., mai apoi și Botos A. și Nagy A. au observat un pescăruș negru (*Larus marinus*) în penaj de adult care stătea împreună cu câteva exemplare de pescăruși pontici (*L. cachinnans*). Penajul acestei pasări și comportamentul a fost descris amănunțit și detaliat atât în zbor cât și șezând. Specia a mai fost observată în 24 iunie 2006, când Kiss R. B., Kovács I. și Papp T. au identificat un ex. în penaj de anul doi la lacurile de la Fălticeni (SV). Pescărușul negru este o specie eratică, accidentală în România, care, după cunoștințele noastre are mai puțin de zece observații certe în țară.

D.J.Sz., K.I. ■

Gaia roșie (*Milvus milvus*) în țara noastră este considerată o specie de pasaj și rar cuibăritoare, dar cuibăritul nu a fost dovedit în ultimele decenii. Specia poate fi considerată mai mult accidentală, o apariție rară pentru România. Din ultimii ani cunoaștem doar câteva observații dintre care menționăm următoarele două: în 28 aprilie 2005, un exemplar a fost observat de către Kelemen A. M. deasupra orașului Tg.-Mureș iar un alt ex. tânăr (anul doi) de către Hegyeli Zs., Kovács Z. Cs. și Sugár Sz. la data de 5 mai 2007 între orașul Turda (CJ) și Cheile Turzii. Acest ultim exemplar a fost și fotografiat.

H.Zs., K.A.M. ■

În interiorul Transilvaniei dumbrăveanca (*Coracias garrulus*) poate fi considerată o specie cu apariție rară. Aceasta reiese și din numărul mic și neregulat al observațiilor. Din ultimii ani dorim să menționăm următoarele date: un ex. observat de către Kovács S. la data de 3 septembrie 2001 la Ilienii (CV), un ex. adult observat de către Daróczy J. Sz., Sos T. și Zeitz R. la data de 18 mai 2006 lângă Saschiz (MS) și un ex. tânăr observat de către Hegyeli Zs. la Covasna în ziua de 14 august 2007.

D.J.Sz., H.Zs. ■

Ioan, Seserman Gheorghe, Ștefan Andrei, Stoleriu Radu, Strugariu Alexandru, Teleagă Dumitru, Trandafir Ioan, Țuca Ionel și Vlăisan Gheorghe.

Mulțumiri speciale adresăm Agenției pentru Protecția Mediului Neamț și Direcției Silvice Suceava.

Datele noastre au fost trimise și coordonatorului național al programului, D-lui Kósa Ferenc (www.ciconia.ro).

În anul 2008 monitorizarea berzei albe în Moldova continuă, astfel îi rugăm pe toți cei care au posibilitatea să colecteze date privind locul exact al cuibului (localitate, stradă, număr), suportul cuibului (horn, acoperiș, stâlp electric, șură/grajd, copac etc.), dacă este montat sau nu pe un suport metalic, numărul puilor crescuți și numărul puilor morți, adresa și numele observatorului, precum și data observației, pe teritoriul celor 8 județe din Moldova să ne contacteze la adresele: ciconia.moldova@gmail.com sau bios.office@gmail.com.

Raportul integral este disponibil pe adresa Grupului Bios: www.bios.uv.ro. Acest raport cuprinde, pe lângă rezultatele programului din 2007 și o analiză a datelor acumulate din anii 2004-2007. ■

- **Kósa, K., Demeter, L., Papp, T., Philippi, F., Lutsch, H.J. and György, K. (2002):** Distribution, population size and dynamics of the white stork (*Ciconia ciconia* L.) in the upper and middle Olt River basin (Romania), TISICIA monograph series, volume 6, 205 – 234;
- **Samusenko, I. (2000):** FINAL REPORT "Preservation of White Stork (*Ciconia ciconia* L.) population in Belarusian Polesia", MAB Young Scientist Research Project, Minsk, 2000;
- **Schulz, H. (1998):** *Ciconia ciconia* White Stork – Birds of the Western Palearctic Update, 2: 69–105;
- **Tucker, G. M., Dixon, J. (1997):** **Agricultural and grassland habitats.** In: **G. M. Tucker and M. I. Evans (Eds.) (1997):** Habitats for birds in Europe: a conservation strategy for the wider environment, Birdlife conservation series No. 6. Cambridge: BirdLife International, 267-325;
- **Tucker, G., Sanudo, P. F., Sastrei, P., Rebollo, J. C., Guillen, D. F. and Wascher, D. M. (2000):** Environmental systems-Biodiversity. In: D. M. Wascher (Ed.) (2000): Agri-environmental indicators for sustainable agriculture in Europe, Tilburg: European Centre for Nature Conservation (ECNC technical report series), 97-146.

Adult de barză albă - Foto: Daróczy J. Szilárd

Studiul compoziției și distribuției herpetofaunei din județul Iași (România): rezultate preliminare

Alexandru Strugariu
Cristina M. Pușcașu
Mihail V. Huțuleac-Volosciuc
Teodor Bugeac

Distribuția geografică a faunei de amfibieni și reptile în estul României (Moldova) este departe de a fi bine cunoscut. Județul Iași nu face excepție de la această regulă. Cele mai cuprinzătoare publicații cu privire la herpetofauna zonei au fost până acum volumele din Fauna R.P.R. (*Amphibia, Reptilia*). Ulterior, date noi au fost aduse de un număr relativ mare de autori însă, până în prezent, nu a fost efectuat nici un studiu detaliat asupra distribuției herpetofaunei în județul Iași iar multe zone ale județului au rămas complet necercetate. Pentru a putea implementa programe eficiente de conservare pentru herpetofaună, în primul rând este nevoie să se cunoască distribuția detaliată a acesteia. Acest lucru este cu atât mai important datorită faptului că o mare parte din speciile identificate anterior în regiunea vizată de noi sunt considerate vulnerabile, periclitare sau critic periclitare. Având în vedere cele menționate, în anul 2007, ne-am propus demararea unui studiu asupra compoziției și distribuției herpetofaunei din județul Iași. În primă fază, studiile noastre au fost concenstrate asupra principalelor zone stepice, regiuni împădurite și zone umede. Deplasările le-am efectuat în perioada martie-noiembrie. Ieșirile pe teren au fost efectuate cu o mașină dar în unele zone ne-am deplasat cu trenul. Marea majoritate a habitatelor investigate au fost habitate naturale, puțin afectate antropic. În scopul cartării herpetofaunei am folosit metoda transectelor vizuale, auditive și mixte. Transectele investigate au avut lungimi de 500 m – 15 km. Marea majoritate a lor au fost investigate de mai multe ori. Animalale au fost, în cele mai multe cazuri, observate direct însă unele au fost cap-

turate cu mâna, cu diverse plase de capturare sau cu ajutorul unui cârlig herpetologic (vipere). Toate animalele capturate au fost eliberate, după ce au fost identificate și fotografiate. După finalizarea studiilor pe teren, am realizat hărți de distribuție pentru fiecare specie identificată și o listă cu localitățile cele mai apropiate de habitatele în care au fost identificate speciile. De asemenea, am stabilit pentru fiecare specie un statut (grad de periclitare) local. Acesta a fost bazat pe abundența relativă observată în habitatele propice, numărul de habitate în care a fost identificată specia precum și pe seama rarității habitatelor preferate. Rezultatele noastre preliminare indică prezența certă a 13 speciilor de amfibieni și 9 specii de reptile pe teritoriul zonelor investigate, precum și a două tipuri de hibrizi între speciile de amfibieni (vezi tabel).

Salamandra (*Salamandra salamandra*) a fost identificată în premieră pe teritoriul județului Iași. Această descoperire este foarte importantă deoarece, anterior studiilor noastre, specia nu a fost identificată la est de râul Siret. Așadar, observațiile noastre largesc întreg arealul de distribuție al acestei specii spre est.

Tritonii (*Triturus cristatus* și *Lissotriton vulgaris*) au fost identificați în diverse habitate acvatice din mai multe zone ale județului însă puține exemplare din fiecare specie au fost identificate într-un habitat iar *T. cristatus* a fost identificat într-un număr relativ mic de habitate.

Broasca de pământ brună (*Pelobates fuscus*) a fost observată sporadic într-un număr relativ mic de habitate și mai ales pe timpul nopții. Specia fost identificată în bălți temporare de dimensiuni mici, canale

Știri scurte

Eretele alb (*Circus macrourus*) este o specie pe care o putem întâlni pe teritoriul Dobrogei aproape în fiecare perioadă al anului, dar în celelalte regiuni ale țării este relativ rar observată.

Se pare că în Transilvania apare mai rar decât în estul și sudul țării, și observațiile de aici sunt foarte sporadice și neregulate. În următoarele dorim să menționăm două observații: în 11 mai 2006, o femelă adultă observată de către Daróczy J. Sz., Deák A., Papp T. și Zeitz R. în Moldova, lângă localitatea Strunga (IS) și cea de a doua observație este din zona muntoasă (M-ții Călimani) din Transilvania, unde Kiss R. B. și Kovács I. la data de 9 aprilie 2007 au observat tot o femelă adultă în migrație deasupra vârfului „Scaunul Domnului”.

K.I., D.J.Sz. ■

La data de 29 octombrie 2006 Kiss R. B., Kovács I., Nagy A. și Papp T. au observat un grup de 960 exemplare de ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) la acumularea Șomuz din județul Suceava. Considerăm demn de menționat această observație, fiindcă, după cunoștințele noastre este cea mai mare aglomerare a speciei întâlnită până acum pe teritoriul țării. Avem informații și despre alte două observații referitoare la un număr relativ mare de exemplare din partea de vest al țării. La data de 1 decembrie 2002 Daróczy J. Sz. și Gyékény G. au observat la eleșteele de lângă Socodor (AR) un stol compus din 389 de indivizi, iar în 18 martie 2007 pe o arătură de lângă Mofțin (SM) Botos A., Daróczy J. Sz. și Nagy A. au observat un stol de cca. 370 de ex.

K.I., D.J.Sz., N.A. ■

Despre distribuția becaținei comune (*Gallinago gallinago*) în România deținem foarte puține informații. Puținele locuri de cuibărit sunt cunoscute mai ales din Transilvania și partea de vest a țării. Atlasul păsărilor clocitoare apărut în anul 2002 indică pentru Moldova doar o singură locație de cuibărit probabil, în județul Iași. Între 22 și 23 iunie 2006 Kiss R. B., Kovács I. și Papp T., au observat deasupra pășunilor umede dintre localitățile Negrițești și Goșmani (NT) un număr de 8-10 păsări care își efectuau zborul nupțial. Cu această observație, cuibăritul becaținei comune în această regiune a țării a fost reconfirmat.

K.I., P.T. ■

de irigare, în apropierea terenurilor agricole sau zone nisipoase.

Cele două specii cunoscute popular ca și broaște răioase (*Bufo bufo* și *B. viridis*) prezintă o situație foarte diferită. *B. viridis* este o specie foarte comună și larg răspândită în județul Iași, fiind identificate și în majoritatea orașelor sau zonelor rurale locuite pe când *B. bufo* este o specie rară, identificată exclusiv în regiunile împădurite din nordul și sudul județului.

Ambele specii de izvoraș (*Bombina bombina* și *B. variegata*) sunt bine reprezentate în regiunea studiată. *B. bombina* este prezentă în habitate acvatice foarte variate din zonele joase iar *B. variegata* este abundentă în habitatele acvatice temporare din zonele împădurite. Excepțional, *B. variegata* a fost identificată în unele bălți temporare din zonele stepice din estul județului Iași. În două habitate situate în zone joase ale masivului păduros Bârnova au fost identificați și hibrizi între aceste două specii. Prezența hibrizilor de *Bombina* reprezintă încă o noutate pentru herpetofauna județului Iași.

Brotăcelul (*Hyla arborea*) a fost observat în numeroase habitate investigate din regiune, fiind o specie foarte comună și deseori abundentă.

Broaștele de lac (complexul *Pelophylax esculentus*) reprezintă o prezență constantă în regiunea investigată, fiind prezente în majoritatea habitatelor acvatice investigate. Din acest complex, *P. ridibundus* este cea mai larg răspândită și abundentă formă, fiind urmată de hibridul *P. kl. esculentus* și în final de *P. lessonae*. Dacă pentru primele două forme, situația este clară, speciile nefiind periclitare, pentru a putea estima situația speciei *P. lessonae* în zonă, este nevoie de cercetări mai aprofundate.

Broaștele de pădure (*Rana dalmatina* și *R. temporaria*) sunt relativ comune în zonele împădurite din nordul și sudul județului însă datorită faptului că sunt limitate la aceste habitate și a faptului că habitatele acvatice de reproducere sunt în primul rând periclitare de seceta din ultimii ani, considerăm că aceste specii sunt

Table 1. Numărul de localități în care au fost identificate speciile și statutul local al acestora. (Loc. T. – numărul total de localități în care am identificat specia, Loc. N. – numărul de localități noi în care am identificat specia, DD – date insuficiente, LC – de minimă preocupare conservativă, NT – aproape amenințat, VU – vulnerabil, EN – periclitat, CR – critic periclitat)

Specia	Loc. T.	Loc. N.	Statut local
<i>S. salamandra</i>	2	2	EN
<i>L. vulgaris</i>	25	19	NT
<i>T. cristatus</i>	12	6	VU
<i>P. fuscus</i>	9	2	DD
<i>B. bombina</i>	40	29	NT
<i>B. variegata</i>	11	10	NT
<i>H. arborea</i>	46	36	LC
<i>B. bufo</i>	13	10	VU
<i>B. viridis</i>	31	26	LC
<i>P. ridibundus</i>	56	37	LC
<i>P. kl. esculentus</i>	30	18	LC
<i>P. lessonae</i>	9	2	DD
<i>R. dalmatina</i>	17	12	VU
<i>R. temporaria</i>	14	11	VU
<i>E. orbicularis</i>	16	13	VU
<i>A. fragilis</i>	15	12	VU
<i>L. agilis</i>	51	44	LC
<i>L. viridis</i>	36	30	LC
<i>N. natrix</i>	59	54	LC
<i>C. austriaca</i>	21	15	VU
<i>Z. longissimus</i>	2	2	CR
<i>V. berus</i>	11	7	EN
<i>V. ursinii</i>	5	1	CR

vulnerabile.

Țestoasa de apă (*Emys orbicularis*) este o specie larg răspândită în județul Iași, fiind observată în special în habitatele acvatice permanente situate la joasă altitudine dar și în bălți temporare din unele regiuni împădurite. Specia este amenințată de braconaj, în special în orașul Iași, unde, în unele habitate, acestea sunt vâdate sistematic și vândute turiștilor.

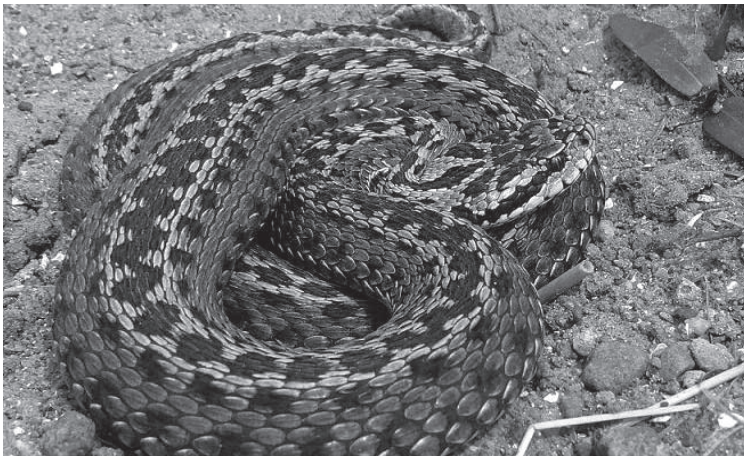
Năpârca (*Anguis fragilis*) prezintă o distribuție și situație foarte similară cu cea a broaștelor brune

(*R. dalmatina* și *R. temporaria* – vezi mai sus).

Șopârla de câmp (*Lacerta agilis*) și gușterul (*L. viridis*) sunt specii foarte comune și larg răspândite în județul Iași. Speciile, rareori, pot fi găsite în același habitat, gușterul preferând zonele înclinate acoperite de arbuști sau împădurite cu expoziție sudică pe când șopârla de câmp preferă regiunile joase, situate de obicei în apropierea unei ape. Totuși, niciuna din aceste specii nu pare a fi amenințată pe teritoriul județului.

Vipera ursinii - Foto: Alexandru Strugariu

Șarpele de casă (*Natrix natrix*) este o specie foarte comună și larg răspândită în județul Iași, fiind în multe cazuri și foarte abundentă, local. În ciuda faptului că numeroase exemplare sunt omorâte de traficul auto sau de localnici, specia nu pare a fi periclitată.

Șarpele de alun (*Coronella austriaca*) este o specie larg răspândită în județ, fiind identificată într-un număr mare de habitate foarte diverse, cele mai multe exemplare fiind observate totuși în regiunile împădurite din sudul județului. Având în vedere faptul că un număr mic de exemplare a fost observat în oricare dintre habitate, considerăm că specia este vulnerabilă. Totuși, studii mai detaliate efectuate cu și cu ajutorul altor metode (e.g. refugii artificiale) sunt necesare pentru a stabili un statut mai precis pentru această specie.

Șarpele lui Esculap (*Zamenis longissimus*) este o specie extrem de rară în zona investigată, fiind identificată în numai două habitate din masivul păduros Bârnova (sudul județului).

Vipera comună (*Vipera berus*) își are aria de răspândire în județul Iași limitată la zonele împădurite din sudul județului. În acele regiuni, specia este relativ comună.

Vipera de stepă (*V. ursinii*) este una din cele mai rare specii de șarpe din Europa. În județul Iași subspecia *V. u. moldavica* era cunoscută din 5 localități, din care în doar 4 se știa că a supraviețuit. Studiile noastre au

reconfirmat prezența acestei specii în acele 4 localități și am identificat specia într-un habitat nou, în apropierea localității Tăutești. Având în vedere statutul legal al acestei specii, considerăm că ar trebui luate măsuri urgente pentru a ocroti habitatele stepice din această zonă.

Alte două specii jos menționate au fost semnalate anterior în județul Iași. Prezența tritonului carpatic (*Lissotriton montandoni*) în regiune nu a putut fi reconfirmată de cercetările noastre iar, datorită distribuției certe actuale a acestei specii și a preferințelor sale ecologice, considerăm că semnalarea speciei în județul Iași a fost datorat unui caz de determinare greșită. Balaurul (*Elaphe sauromates*) a fost semnalat în județ o singură dată, la începutul secolului XX. Deși nu am reușit să reconfirmăm prezența acestei specii în zonă, considerăm că este posibil ca balaurul să existe în continuare în județul Iași.

Pe această cale, dorim să mulțumim colegilor care ne-au ajutat pe teren (T. Sahlean, I. Gherghel, A. Mizeruș, A. Nicoară, Ș. Zamfirescu, L. Krecsák). De asemenea, dorim să mulțumim Asociației "Grupul Milvus", pentru finanțarea parțială a studiului prin programul Bursa Milvus. Studiul va continua și în anii următori. ■

Pe drumul care leagă localitățile Săcel cu Gura Dobrogei (CT) la data de 2 septembrie 2007 Petrencu L. a observat un stol răzleț de pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*), care număra 42 de exemplare. În împrejurimi specia este prezentă ca pasăre cuibăritoare cu o populație destul de semnificativă, fapt pentru care presupunem că aceste păsări s-au retras aici pe perioada de premigratie, zona fiind liniștită și nederanjată, cu hrană îmbelșugată. P.L. ■

În data de 12 februarie 2008 Baltag E. și Bolboacă L. au observat pe acumularea Hălțeni (IS) un exemplar de corcodel de iarnă (*Podiceps auritus*) care înnota împreună cu rațe cu cap castaniu (*Aythya ferina*). Acest exemplar a fost și fotografiat. Deși specia are câteva observații de pe teritoriul Moldovei, o putem considera oaspete de iarnă rar. Pe lângă corcodel, tot în acest loc am observat și un exemplar de gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*), specie care apare, de asemenea, rar în aceste zone, ultima dată fiind observată în anul 2006 (6 ex. în zbor) la Vlădeni (IS).

B.E. ■

La data de 17 februarie 2008 Hegyeli Zs. a observat în vecinătatea Cheilor Turzii un stol de ciocârlie urecheată, ssp. balcanică (*Eremophila alpestris balcanica*) compus din 17 exemplare. Observația este cu atât mai interesantă, încât în perioada de iarnă ne putem aștepta mai ales la apariția subspeciei nordice (*E. a. flavva*), subspecia cuibăritoare la noi retrăgându-se în această perioadă în regiuni mai joase sau migrează mai spre sud. H.Zs. ■

În mijlocul lunii februarie al anului 2008 apariția unui nou val de frig cât și a unor ninsori ne-a tentat să ieșim la căutarea urmelor de lup în Valea Bistrei (MS). Împreună cu colegul meu Kun Csaba ne am deplasat la poalele lanțului cel mai vestic al munților

continuare în pag. 11

Noi schimbări taxonomice în familia reptilelor (Reptilia)

Sos Tibor

Ca o continuare a articolului din numărul precedent, care prezintă noile schimbări taxonomice din familia amfibienilor (*Amphibia*), aici doresc să prezint schimbările recente în taxonomia reptilelor referitoare la speciele din România. Valabilitatea în timp a acestor noi schimbări, cum am subliniat și în primul articol este variabilă. Dezvoltarea continuă a noilor metode folosite în cercetarea genetică va aduce noi schimbări, care sunt în căteva cazuri predictibile.

În cazul țestoasei lui Hermanni (*Testudo hermanni*) încercările de a muta specia în alt gen (ca de ex. în genul *Eurotestudo* sau *Agryonemys*) nu sunt sau sunt parțial suportate de rezultatele noilor cercetări. Situația speciei este în continuare sub întrebare. Subspecia din România, *T. h. boettgeri* este genetic bine delimitată de subspecia nominală. Ridicarea propusă a subspeciei la grad de specie se află momentan sub semnul întrebării. Distribuția speciei în România nu este total cunoscută. Limita distribuției speciei în sudul Dobrogei este încă necunoscută.

Țestoasa cu capac (*T. graeca*) este privită ca un complex de specii. Au fost propuse specii și subspecii noi, dar noile cercetări genetice nu au adus dovezi pentru aceste diferențieri morfologice. Subspecia din România, *T. g. iberă* are un statut genetic bine delimitat, și ca sinonimie junioară a numelui a fost acceptat numele dat de Călinescu, 1931 *Testudo iberă racovitzai*.

Țestoasa de apă europeană (*Emys orbicularis*) prezintă mai multe linii genetice diferențiate. În România apar două dintre acestea, însă distribuția lor este în mare parte necunoscută. Teritoriile de lângă Marea Neagră (unele momentan inundate) sunt considerate ca unul din refugiiile glaciare a speciei.

Șopârla de deșert (*Eremias arguta*) este tema unei cercetări nefinalizate până în acest moment. Subspecia din țară (*E. a. deserti*) este periclitată de noile și propusele construcții turistice sau de alt tip de pe malul Mării Negre. Subspecia apare pe de-alungul plajelor de lângă mare, dar rareori pe o fâșie mai lată de 50 m. Prezența speciei a fost recent redovedită în sudul Moldovei.

Gușterul (*Lacerta viridis*) a fost împărțită în două specii (*L. bilineata* – vestică și *L. viridis* – estică). Subspeciile formei estice *L. v. viridis* și *L. v. meridionalis* au fost dovedite ca genetic diferite. Distribuția subspeciilor în România este puțin cunoscută. Noile cercetări se opresc de obicei la precizarea speciei. Însă cunoașterea statutului de subspecie este foarte importantă în cazul activităților de conservare a speciei.

Poziția genetică a gușterului (*L. trilineata*) din România încă nu a fost cercetată. Subspecia din România, *L. t. dobrogica* este restricționată la habitate insulare din cauza recentelor „înfloriri” a Dobrogei.

În cazul șopârlei de câmp (*L. agilis*) există o încercare de a separa subspecia *L. a. agilis* în două forme: forma inițială – vestică și *L. a. argus* – estică. Astfel subspecia din interiorul arcului carpatic al aparține acestei ultime forme. Conform unei lucrări recente nu s-au găsit dovezi pentru diferența genetică a subspeciilor propuse. Însă subspecia din afara arcului carpatic, *L. a. chersonensis* diferă genetic de subspecia *L. a. agilis*. *L. a. euxinica* nu este recunoscută ca subspecie, ea aparține de *L. a. chersonensis*.

Șopârla de munte a intrat în noul gen *Zootoca*. Specia prezintă mai multe linii diferențiate genetic. Ca fapt interesant două din aceste linii corespund cu cele două forme care depun ouă. Exemplarele din România aparțin de grupul genetic estic, ce posibil va fi denumit ca *Z. vivipara sachalensis* Pereleshin & Terentjev, 1963.

În cazul șopârlei de zid (*Podarcis muralis*) pe lângă forma nominală sunt semnalate două subspecii din România (*P. muralis aff. maculiventris* Werner, 1891, P. m. albanica Bolkay 1919), însă situația acestor subspecii este încă nelămurită.

Șopârla de iarbă după ce și-a schimbat genul în *Podarcis*, își schimbă și genul numelui de specie din feminin în masculin, adică din *taurica* ajunge *tauricus*.

Șopârla de pădure intră și ea într-un nou gen, și devine *Darevskia*. Subspeciei din România, *D. p. pontica* i-a fost propusă rangul de specie, însă fără un rezultat anume.

Șopârlița de frunzar (*Ablepharus kitaibelii*) apare în România cu subspecia *stepaneki*. În Serbia, în apropierea graniței cu România a fost identificată o formă intermediară între subspecia precizată și *A. k. kitaibelii*. Prezența acestei forme este posibilă și în România.

Năpârca sau șarpele-de-sticlă apare cu două subspecii: *Anguis fragilis fragilis* și *A. f. colchicus*. Prima a fost identificată doar în m-ții Bihorului. Poziția genetică a subspeciilor încă este necercetată.

Despre șarpele sau boa de nisip (*Eryx jaculus turcicus*) nu avem date

Acest exemplar tânăr de șarpe rău face parte dintr-o subspecie avansată la gradul de specie (*Dolichophis caspius*) - Fotó: Sos Tibor

recente.

Subspecia șarpelui rău (*Coluber jugularis caspius*) a fost ridicată la rang de specie și și-a schimbat și genul, astfel numele ei este *Dolichophis caspius*.

Balaurul ajunge și el la rangul de specie cu numele de *Elaphe sauromates*.

Șarpele lui Esculap intră și el într-un nou gen (*Zamenis*), și numele de specie se schimbă din *longissima* în *longissimus*, ca în cazul șopârlei de iarbă.

Numărul subspeciilor șarpelui de casă (*Natrix natrix*) adoptate de herpetologi este schimbător. Poziția taxonomică a formei dungate descrisă și ca *N. n. persa* care apare și în sudul Dobrogei este incertă.

Șarpele de apă (*N. tessellata*) mai demult descrisă ca formă monofiletică, ascunde mai multe linii genetice

distincte. Forma din România aparține grupului genetic european.

Secretele genetice ale șarpelui de alun (*Coronella austriaca*) încă nu au fost dezvăluite. Subspecia viperei de stepă, *V. u. rakosiensis* a fost redescoperită în curând pe teritoriul Transilvaniei. Populațiile de lângă Iași și din Delta Dunării conform recentelor studii aparțin de aceeași subspecie (*V. u. moldavica*).

Și vipera comună este grupată în mai multe grupuri genetice. Populațiile din România aparțin subgrupului carpatic din grupul nordic. *V. b. nikolskii* sau *V. nikolskii* (nestabil în momentul de față) a fost descrisă recent din zona Carpaților Orientali.

Subspeciile viperei cu corn din România (*V. ammodytes ammodytes* și *V. a. montandoni*) diferă genetic, astfel subspeciile sunt valabile. ■

Taxon/nume vechi	Taxon/nume nou
<i>Lacerta vivipara</i>	<i>Zootoca vivipara</i>
<i>Lacerta muralis</i>	<i>Podarcis muralis</i>
<i>Lacerta taurica</i>	<i>Podarcis tauricus</i>
<i>Lacerta praticola</i>	<i>Darevskia praticola</i>
<i>Coluber jugularis caspius</i>	<i>Dolichophis caspius</i>
<i>Elaphe quatorlineata sauromates</i>	<i>Elaphe sauromates</i>
<i>Elaphe longissima</i>	<i>Zamenis longissimus</i>

Monitorizarea Păsărilor Comune

Acest program generic de monitorizare a păsărilor comune și larg răspândite din România a început din anul 2006 și este realizat în parteneriat de către Societatea Ornitologică Română, Asociația Grupul Milvus și Facultatea de Biologie și Geologie - UBB. Până în acest moment sunt în total 124 de participanți activi în program, care realizează observații în 138 de pătrate.

Așteptăm în continuare participanți noi, programul fiind deschis tuturor persoanelor care recunosc cu siguranță speciile comune din țară și sunt dispuși să petreacă două zile anual pe teren.

Informații mai detaliate se găsesc la: <http://monitoring.sor.ro>.

Știri scurte

continuare din pag. 9

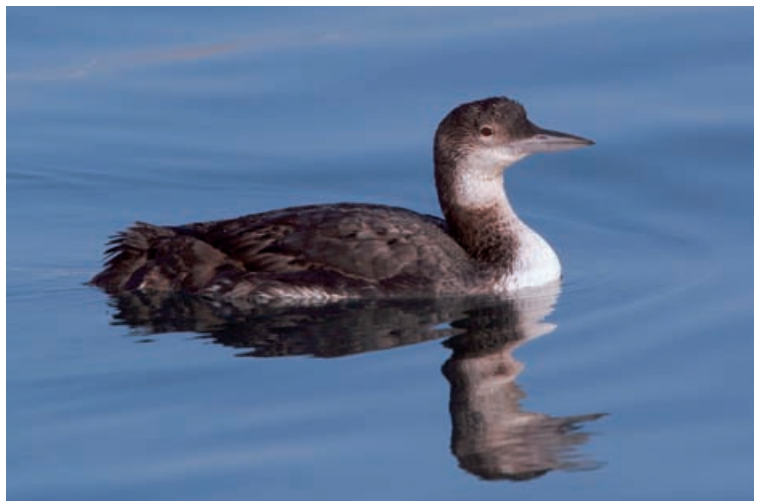
Călimani la pășunea Măței. Pe partea superioară a pășunii există un izvor înconjurat cu gard de nuiele de către ciobani pentru a proteja izvorul de animalele domestice. Apa izvorului este mai cald decât temperatura mediului înconjurător, pare slab eutrofizată și se continuă într-un pâraiaș care taie în două pășunea respectivă. Izvorul are o capacitatea de cel mult de 2-4 găleți de apă și albia este acoperită cu frunze moarte și vegetație ierboasă. Atenția noastră a fost atrasă de câteva larve de salamandă (*Salamandra salamandra*) cu lungimea corporală de cca 2,5 centimetri. La început, fără să căutăm am putut observa trei exemplare dar mai târziu printre frunze și ierburi au mai apărut câteva. Cu o estimare prudentă apreciem că numărul larvelor de salamandra ar fi fost în jur de 10 exemplare. Este probabil însă, că atât în apa staționată în urmele animalelor cât și pe porțiunile mai adânci ale pâraiașului mai erau ascunse câteva exemplare. De obicei larvele de salamandă se dezvoltă repede și până la sfârșitul verii-începutul toamnei se metamorfozează. În lunile iunie-iulie al anului 2007 am avut ocazia de a observa larve de salamandă mult mai mari într-un pârau de munte, pe un habitat cu o expunere identică cu cel de acum. Astfel, presupunem că larvele găsite de noi s-au născut în cursul toamnei. Acesta ar putea fi legată de condițiile climatice extreme, caracteristice pentru anul precedent.

K.A. ■

fără nici un material ajutător care mă putea influența. Când pasărea a ieșit pe suprafață după o scufundare, pentru un interval foarte scurt corpul lui s-a ridicat puțin mai sus din apă, după care s-a și lăsat înapoi. În acest moment scurt a fost vizibil și porțiunea albă din partea de jos a flancurilor.”

Dacă ne reîntoarcem la datele vechi din literatură, între acestea putem întâlni câteva în care într-un mod sau altul apare citat numele speciei. Este însă greu de multe ori să decidem cu siguranță ca un citat anume la care dintre observațiile din trecut se referă. Pe de altă parte, în unele lucrări este menționată specia, însă fără nici o notă bibliografică, sau este doar enumerat pe listă ca o specie obișnuită, fără să fie ținut cont de statutul lui în țara noastră. Un astfel de exemplu este articolul lui Trifonof P. “Lacurile de acumulare din Depresiunea Făgăraș, viitoare arie de importanță avifaunistică” în care autorul spune următoarele “Astfel, din ordinul *Gaviiforme* am observat în timpul iernii exemplare izolate de *Gavia arctica*, *Gavia stellata* și *Gavia immer*.” Și din păcate

Cufundar mare in penaj de iarna - Foto: Tom Grey ©

aceste date sunt publicate fără a fi menționați nici măcar anii din care provin.

Am însă cunoștințe și despre unele articole pe care nu le-am putut consulta și care eventual ar putea ascunde unele informații valoroase referitoare la această specie. Dintre acestea aș remarca în primul rând lucrarea lui Dobay L. din 1929 “Câteva cuvinte despre cufundarii colectați la Periam” (Néhány szó a Perjámoson elejtett búvárokról) apărut în Revista Vânătorii (Vadász Újság).

Este foarte îngrijorător faptul, că la noi în țară nu există nici în momentul actual un Comitet de Rarități funcțional și acceptat, care ar fi merit să revizuiască literatura și observațiile vechi sau recente și să accepte doar pe cele credibile. În lipsa acestuia, datele vechi – credibile sau mai puțin credibile – referitoare la specii cu statut asemănător (sau chiar și ale speciilor mai comune) vor rămâne mult timp de acum încolo neelucidate și peste care se va așterne o ceață din ce în ce mai densă.

Așadar, numărul exact al aparițiilor cufundarului mare în România este foarte greu de stabilit. În consecință, după o evaluare subiectivă al celor 17 date menționate mai sus doar 5 pot fi considerate certe și bine documentate, alte 5 insuficient și incomplet documentate, respectiv 7 foarte slab sau absolut nedocumentate.

Doresc să-i mulțumesc lui Adam Costică, Kelemen A. Márton și Szombath Zoltán pentru ajutorul acordat în adunarea datelor, precum și lui Ujvári Tímea în ajutorul oferit în traducere. ■

Notă. În diverse lucrări putem întâlni următoarele denumiri științifice pentru această specie: *Colymbus maximus* CLUS.; *Colymbus torquatus* BRÜNN.; *Colymbus imber* BRÜNN.; *Colymbus glacialis* L.; *Eudytes glacialis* ILL.; *Colymbus hyemalis* BR.; *Colymbus atrogularis* MEYER.; *Cephus torquatus* PALL., respectiv *Urinator glacialis* RCHW.

* dat fiind faptul că în diferite județe ale țării există un număr de opt localități cu numele de Sincrai sau Sincraiu, este greu de stabilit la care dintre ele se referă data lui Csató din 10 noiembrie 1888.

• **Klemm W., Kohl S. (1980)** - Studia Transylvanica 8/I. Die Ornithologie Siebenbürgens, Ergänzungsband zu Hans Salmen Band I., Aus dem Nachlass herausgegeben von Hans Heltmann, Werner Klemm, Ernst Schütz. Böhlau Verlag, Köln-Vien. pp 97-98

• **Linția, D. (1955)** Păsările din R.P.R. București 3.

• **Kiss J. B. (1977)** Le Plongeon imbrin – *Gavia immer* (Brünn, 1764) – À nouveau signalé en Roumanie. Travaux du Museum National d'Histoire Naturelle “Grigore Antipa”. Vol. XVIII., pp. 405-406

• **Cătuneanu I. (1978)** Aves. Fauna Republicii Socialiste România. Editura Acad. R.S.R. București, Vol. XV., Nr. 1

• **Trifonof, P. (1997)** Lacurile de acumulare din Depresiunea Făgărașului, viitoare arie de importanță avifaunistică. Publ. SOR. 3. Lucr. Simp. Arii Import. Avif. p. 54-56

• **Fântână C., Szabó J. jun., Asztalos B. (2005)** Cufundar mare și alte specii nordice rare pe cursul inferior al Oltului în iarna 2004-2005. Migrans, Vol. VII., nr. 1 - martie 2005, pp. 2-3

Migrans

Publicația Asociației pentru Protecția
Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus”
Apare la fiecare trei luni

Redactor:

Daróczi J. Szilárd

Echipa de redacție:

Hegyeli Zsolt, Sos Tibor

Tehnoredactor:

Farkas Sándor

Corectură lingvistică:

Manci Cosmin Ovidiu

Adresa:

Op. 3, Cp. 39

540620 Tg.-Mureș, România

Tel/fax: (+4) 0265 264726

E-mail: office@milvus.ro

Web-site: www.milvus.ro

ISSN 1454-0290